

Analýza podmínek ochrany zdraví a bezpečnosti pracovníků při poskytování sociálních služeb

21. 11. 2019

Ing. Petr Štětka
BDO Advisory s.r.o.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

VÝCHODISKA

- ▶ Současná ochrana zdraví a bezpečnosti pracovníků sociálních služeb, například proti infekčním onemocněním při poskytování sociálních služeb u jednotlivých poskytovatelů, je nerovnoměrná a vyžaduje v některých oblastech lepší metodickou / právní úpravu.
- ▶ Problematika se dotýká pracovníků všech forem poskytování sociálních služeb (s určitými odlišnostmi v rámci pobytových, ambulantních a terénních druhů sociálních služeb), proto při všech formách poskytování sociálních služeb musí být definovány a zavedeny určité mechanismy na ochranu zdraví a bezpečnosti jak pracovníků, tak dalších uživatelů služby.

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Doporučení společná pro všechny druhy sociálních služeb

- ▶ V současné době je napříč poskytovateli sociálních služeb zcela rozdílný přístup k rizikům, která ohrožují bezpečnost, zdraví a život pracovníků sociálních služeb. Každý z poskytovatelů (jednoho druhu služby) má pak identifikováno rozdílné spektrum těchto rizik.
- ▶ V souvislosti s nutností vyhodnocení rizik v rámci § 101, odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, lze doporučit **metodicky ukotvit (v rámci MPSV) výčet prací a činností vyžadujících poskytování ochranných prostředků při práci v sociálních službách**, jako východisko může sloužit již zpracovaná veřejně dostupná Karta BOZP pro profesi: Pracovník v sociálních službách, která byla vypracována v rámci Znaleckého ústavu bezpečnost a ochrany zdraví.

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Doporučení společná pro všechny druhy sociálních služeb

- ▶ V souvislosti s vyhláškou č. 180/2015 Sb., o zakázaných pracích a pracovištích, lze konstatovat, že speciálně pracovníkům v sociálních službách není určeno žádné ustanovení vyhlášky. Přesto jsou bezpochyby vybrané pracovní úkony v sociálních službách takového charakteru, že je výše zmínění pracovníci vykonávat nemohou. V takovém případě je věcí organizace práce daného zaměstnavatele zajistit, že k těmto úkonům nebudou příslušní pracovníci nuceni. Typickým příkladem může být zákaz ruční manipulace s břemeny nad 10 kg těhotnými ženami.
- ▶ Lze doporučit nařídit organizacím **specifikovat pracovní úkony, které nemohou vykonávat těhotné zaměstnankyně, zaměstnankyně, které kojí, zaměstnankyně-matky do konce devátého měsíce po porodu a rovněž mladiství zaměstnanci.**

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Doporučení společná pro všechny druhy sociálních služeb

- ▶ V současné době probíhají školení zaměstnanců BOZP v drtivé většině na pracovištích zaměstnavatele, přičemž současně ne vždy dochází k důkladnému ověřování znalostí zaměstnanců.
- ▶ V návaznosti na to lze doporučit rozšířit, resp. **intenzivněji využívat nabídku školení v oblasti BOZP ve formě e-learningu**, a to v případech, kdy tato forma postačuje (není potřebný praktický nácvik, poskytovatel disponuje potřebným technickým vybavením apod.).
- ▶ Školení formou e-learningu se v mnoha případech zdá být vhodnější a užitečnější formou proškolení zaměstnanců než školení na pracovišti. Pracovníci se při online školení musí důkladně s danou problematikou seznámit, neboť následně musí úspěšně projít testem. V případě toho doporučení lze očekávat rovněž úsporu nákladů vynaloženou na dané školení.
- ▶ Současně lze doporučit **ověřovat získané vědomosti zaměstnanců v rámci školení v praxi** (např. použití hasícího přístroje).

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Doporučení společná pro všechny druhy sociálních služeb

- ▶ Ne ve všech případech dochází k proškolení BZOP při změnách při výkonu práce. Tato absence může být zdrojem pracovních úrazů zaměstnanců, případně zranění uživatelů služby (např. při používání přístrojů).
- ▶ S ohledem na výše uvedené lze doporučit zaměřit se v rámci kontrolní činnosti příslušných orgánů na dodržování povinnosti dle § 103, odst. 2 zákoníku práce, tedy aby byli zaměstnanci **proškoleni v oblasti BOZP v případě každé změny pracovního zařazení, změny druhu práce, změny výrobních a pracovních prostředků, změny technologických nebo pracovních postupů, při zavedení nové technologie**, a to za účelem minimalizace případných negativních důsledků (např. úrazu apod.).

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Doporučení společná pro všechny druhy sociálních služeb

- ▶ Pracovníci v sociálních službách se často potýkají s nevhodně uspořádaným pracovním prostorem. Tento nedostatek je potenciálním rizikem pro vznik pracovních úrazů.
- ▶ S ohledem na výsledky provedených analýz lze doporučit v případě této problematiky zohledňovat zejména při plánovaných stavebnětechnických úpravách (primárně v případě služeb poskytovaných v pobytové formě) **principy vnitropodnikového prostorového plánování a ergonomie** (workplace layout), a to za účelem minimalizace úrazů zaměstnanců v důsledku nevhodného uspořádání pracoviště.

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Doporučení společná pro všechny druhy sociálních služeb

- ▶ V návaznosti na provedené analýzy bylo zjištěno, že ne vždy jsou zaměstnanci poučeni o možnosti odmítnutí výkonu práce o níž mají důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje jejich život nebo zdraví (dle § 106 zákoníku práce).
- ▶ V návaznosti na výše uvedené zjištění lze doporučit zlepšení informovanosti zaměstnanců poskytovatelů sociálních služeb v případě práva odmítnout výkon práce, o které se zaměstnanec důvodně domnívá, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje jeho zdraví (např. prostřednictvím školení).

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Doporučení společná pro sociální služby poskytované v pobytové formě

- ▶ § 28 Vymezení ruční manipulace s břemenem nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů, říká, že:
  - ▶ „*Ruční manipulací s břemenem se rozumí přepravování nebo nošení břemene jedním nebo současně více zaměstnanci včetně jeho zvedání, pokládání, strkání, tahání, posunování nebo přemísťování, při kterém v důsledku vlastností břemene nebo nepříznivých ergonomických podmínek může dojít k poškození páteře zaměstnance nebo onemocnění z jednostranné nadměrné zátěže. Za ruční manipulaci s břemenem se pokládá též zvedání a přenášení živého břemene.*“
- ▶ V souvislosti s nařízením vlády č. 361/2007 Sb. lze doporučit vypracovat nařízení vlády, které doplní hlavu IV v druhé části týkající se fyzické zátěže, především § 28 týkající se vymezení ruční manipulace s břemenem, a to rozšířením tohoto vymezení o manipulaci s člověkem v rámci sociální a zdravotní péče.

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Doporučení společná pro sociální služby poskytované v pobytové formě

- ▶ Dle vyhlášky č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem, ve znění pozdějších předpisů, se mezi pracoviště s vyšším rizikem vzniku infekčních onemocnění řadí domovy pro seniory, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy se zvláštním režimem a azylové domy.
- ▶ V návaznosti na výše uvedené lze doporučit mezi pracoviště s vyšším rizikem vzniku infekčních onemocnění **zařadit všechny druhy pobytových sociálních služeb a dále také zvážit zařazení rovněž dalších druhů sociálních služeb poskytovaných specifickým cílovým skupinám** (noclehárny, intervenční centra, kontaktní centra, krizová pomoc). To se projeví v nutnosti očkovat pracovníky poskytovatele proti žloutence (hepatitidě typu B).

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Doporučení společná pro sociální služby poskytované v pobytové formě

- ▶ Z provedených analýz vyplývá, že většina poskytovatelů pobytových sociálních služeb zvláštní očkování svých zaměstnanců zajišťuje, lze doporučit rozšíření této dobré praxe celoplošně na zaměstnance všech poskytovatelů těchto služeb. Jedná se zejména o očkování proti sezónní chřipce, pneumokokům a žloutence. V případě pracovníků vybraných terénních sociálních služeb lze zvážit rovněž zavedení očkování proti klíšťové encefalitidě.

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Doporučení společná pro sociální služby poskytované v pobytové formě

- ▶ V rámci analýzy bylo identifikováno, že v zařízeních, ve kterých to povaha cílové skupiny klientů vyžaduje, nedochází ke kontrolám vhodnosti a doby použitelnosti mastí a krémů klienta.
- ▶ V návaznosti na výše uvedené zjištění lze doporučit v případě domovů se zvláštním režimem, domovů pro osoby se zdravotním postižením (ve výjimečných případech rovněž v případě domovů pro seniory - např. při poruše zraku klienta) stanovit **odpovědnou osobu, která bude mít kontrolu výše uvedeného na starosti**. Periodicita kontrol a s ní spojené pracovní postupy bude v gesci jednotlivých poskytovatelů.

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Doporučení společná pro sociální služby poskytované v pobytové formě

- ▶ V rámci analýzy bylo zjištěno, že v souvislosti s požární ochranou vnímají poskytovatelé jako problematické dělení budov na požární úseky, kdy každých 20 metrů musí být na chodbách instalovány protipožární dveře a také v každém pokoji klientů. Zejména v objektech, kde jsou např. zabudovány požární dveře i do míst, kde je velmi malé riziko vzniku požáru, pak mnohdy dochází k porušování předpisů. Dveře zůstávají otevřené, protože senioři je nejsou schopni zavřít (jsou příliš těžké).
- ▶ V návaznosti na výše uvedené lze doporučit **přehodnotit oprávněnost požadavků požární ochrany ve vybraných objektech ve vztahu ke konkrétním podmínkám staveb** (např. domovy pro seniory, chráněné bydlení, domovy se zvláštním režimem).

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Doporučení společná pro sociální služby poskytované v pobytové formě

- ▶ V rámci analýzy bylo identifikováno, že se podstatná část pracovníků v sociálních službách (pobytových forem) dosud nesešla s pojmem emolienca, tj. zevně aplikované látky, které napomáhají udržet nebo obnovit správnou funkci epidermální bariéry, a které promašťují, hydratují a zvláčňují pokožku a tím se stávají důležitou součástí léčby chronických kožních onemocnění a uplatňují se i v prevenci rozvoje kožních onemocnění.
- ▶ V návaznosti na výsledky dotazníkového šetření lze doporučit **zajištění osvěty mezi poskytovateli sociálních služeb v oblasti registrovaných emoliencií**, a to v ideálním případě formou školení.

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Doporučení společná pro sociální služby poskytované v terénní formě

- ▶ V souvislosti s nařízením vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí, lze konstatovat, že současná právní úprava terénní sociální práci nezohledňuje a je pravděpodobné, že podmínky stanovené touto právní úpravou nemohou někteří z poskytovatelů některých druhů sociálních služeb (pro určité cílové skupiny) plně dodržet (např. požadavek na uspořádání pracoviště tak, aby zaměstnanci byli chráněni před nepříznivými povětrnostními vlivy, zabezpečení pracoviště proti vstupu nepovolaných osob apod.).
- ▶ V návaznosti na výše uvedené lze doporučit vypracovat nařízení vlády, které bude obsahovat část specificky upravující práci terénních pracovníků, protože současná právní úprava neodpovídá realitě terénní práce a tuto nijak neupravuje. Vypracování tohoto nařízení spadá do gesce Ministerstva Zdravotnictví.

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Doporučení společná pro sociální služby poskytované v terénní formě

- ▶ V rámci analýzy bylo zjištěno, že většina poskytovatelů vybavuje své terénní zaměstnance mobilními telefony.
- ▶ S ohledem na výše uvedené lze doporučit využít stávající dobré praxe u většiny poskytovatelů terénních sociálních služeb a **vybavit pracovníky těchto služeb plošně mobilním telefonem.**

Všem zapojeným osobám děkujeme za spolupráci.

KONTAKT:

Ing. Petr Štětka

Manager

Mobil: +420 734 647 701

E-mail: petr.stetka@bdo.cz

BDO Advisory s.r.o., česká společnost s ručením omezeným je členem BDO International Limited (společnosti s ručením omezeným registrované ve Velké Británii) a je součástí mezinárodní sítě nezávislých členských firem BDO.

BDO je obchodní značka sítě BDO a každé členské firmy.

www.bdo.cz

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

